

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษาวิจัย

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จำแนก ลักษณะผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน ผู้ศึกษาใช้วิธีการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งมีรายละเอียดของวิธีการศึกษาดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) โดยทำการศึกษาจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ หนังสือ บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาอ้างอิงประกอบการศึกษา

1.2 ศึกษาจากนโยบาย โครงการ ระเบียบ และคำสั่งต่าง ๆ ของกรมราชทัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เพื่อนำมาใช้ประกอบการศึกษาให้มีความสมบูรณ์

2. ศึกษาภาคสนาม (Field Study) โดยนำความรู้ที่ได้จาก ข้อ 1. มาสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบบสอบถามดังกล่าวจะเป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จำแนกลักษณะผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1) การสร้างแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำแนะนำของผู้ทรงวุฒิ และบางส่วนจากความคิดเห็นของผู้ศึกษา เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งแบบสอบถามจะมีลักษณะดังนี้

ก. แบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open-ended Questions) และแบบสอบถามชนิดปลายปิด (Closed-ended Questions)

ข. แบบสอบถามทัศนคติแบบ Likert Type Scale โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนเป็นข้อความเชิงนิมิต และเชิงนิเสธ คือ 5, 4, 3, 2, 1 และ 1, 2, 3, 4, 5

2) เนื้อหาของแบบสอบถาม

แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ซึ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่จำแนกลักษณะผู้ต้องขังหรือผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน และอายุราชการ โดยลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple choice) ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน โดยลักษณะคำถามจะมีทั้งคำถามเชิงบวกและเชิงลบ มีคำตอบให้เลือก 2 คำตอบ คือ ใช่ และ ไม่ใช่ และมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

<u>คำตอบ</u>	<u>คำถามเชิงบวก</u>	<u>คำถามเชิงลบ</u>
ใช่	1	0
ไม่ใช่	0	1

การให้คะแนนเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ กำหนดให้คะแนนในช่องให้คำตอบตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่แน่ใจได้ 0 คะแนน

การแปลผลคะแนนความรู้ความเข้าใจ

ตอบถูก 1 ถึง 5 ข้อถือว่า มีความรู้ความเข้าใจน้อย

ตอบถูก 6 ถึง 10 ข้อถือว่า มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง

ตอบถูก 11 ถึง 14 ข้อถือว่า มีความรู้ความเข้าใจมาก

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จำแนกลักษณะผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน มีลักษณะคำถามวัดทัศนคติตามเทคนิคการวัดแบบ Likert's Scale ที่มีคำถามเป็นเชิงบวกและเชิงลบ โดยแบ่งเกณฑ์การให้คะแนนออกเป็น 5 ระดับ

ระดับความคิดเห็น	เชิงบวก	เชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

การแปลผล

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5-1}{3} = 1.33$$

จากเกณฑ์ดังกล่าว สามารถแปลความหมายของระดับคะแนนได้ดังนี้		
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.67-5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.34-3.66	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00-2.33	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงาน จำแนกลักษณะผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานของเจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามแบ่งเป็น 2 ข้อ โดยข้อที่ 1 ให้เลือกเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง และข้อที่ 2 เป็นข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด

3) การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ก่อนนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากร ผู้ศึกษาจะทำการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถามโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ คือ

1. การทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบสอบถามส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเนื้อหา เพื่อความสมบูรณ์ก่อนทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. การทดสอบแบบสอบถาม โดยจะนำแบบสอบถามไปทดสอบกับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่จะทำการศึกษา ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่เคยผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง และหรือเคยปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าหน้าที่จำแนก

ลักษณะผู้ต้องขังมาแล้ว แต่ปัจจุบันไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่นี้ ในเรือนจำ/ทัณฑสถานเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 30 คน นำผลที่ได้มาทำการทดสอบความน่าเชื่อถือของเนื้อหา (Content Reliability) โดยใช้วิธีการของสัมประสิทธิ์ของแอลฟา (Alpha Coefficiency) ของครอนบาช (Cronbach)

$$\alpha = \left[\frac{n}{n-1} \right] \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s^2} \right]$$

α = ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

n = จำนวนข้อในแบบสอบถาม

s_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

$\sum s_i^2$ = ความแปรปรวนของคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

โดยได้ค่า 0.84 ซึ่งถือว่ามีความน่าเชื่อถือ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จำแนกลักษณะผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถาน ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ข้าราชการ กรมราชทัณฑ์ ที่ปฏิบัติหน้าที่ด้านการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังอยู่ในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ จำนวน 136 แห่ง ประกอบด้วย เรือนจำกลาง เรือนจำจังหวัด เรือนจำพิเศษ เรือนจำอำเภอ และทัณฑสถาน ซึ่งมีเจ้าหน้าที่จำแนกลักษณะผู้ต้องขัง รวมทั้งหมด 191 คน ดังนั้น กลุ่มประชากรเป้าหมายทั้งหมดจำนวน 191 คน ดังนี้

ตารางที่ 3.1
กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ที่	ประเภทเรือนจำและทัณฑสถาน	จำนวนเรือนจำ (แห่ง)	จำนวนเจ้าหน้าที่ (คน)
1.	เรือนจำกลาง	7	14
2.	เรือนจำกลาง (มี รจ.พ.พื้นที่เดียวกัน)	26	52
3.	เรือนจำพิเศษ	4	8
4.	เรือนจำจังหวัด	49	49
5.	เรือนจำอำเภอ	27	27
6.	ทัณฑสถานหญิง	7	14
7.	ทัณฑสถานวัยหนุ่ม	3	6
8.	ทัณฑสถานบำบัดพิเศษ	8	16
9.	ทัณฑสถานเปิด (เอกเทศ)	5	5
	รวม	136	191

ในการศึกษานี้จะไม่ใช้การสุ่มตัวอย่าง เพราะจะทำการศึกษาจากเจ้าหน้าที่จำแนกลักษณะผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานทุกคน ยกเว้นทัณฑสถานเปิด/เรือนจำชั่วคราวที่ไม่เป็นเอกเทศ ทัณฑนิคม สถานกักกัน และสถานกักขัง เนื่องจากมีลักษณะที่แตกต่างไปจากเรือนจำธรรมดา ไม่มีลักษณะเป็นเรือนจำ โดยปกติจะใช้สถานที่เดียวกับเรือนจำกลางและเรือนจำจังหวัด และไม่มีการดำเนินงานจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ถึงกรมราชทัณฑ์ เพื่อขอความร่วมมือในการทำการศึกษ และขออนุญาตเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ งานด้านการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ

2. เมื่อกรมราชทัณฑ์ตอบอนุญาต ก็จะมีการส่งหนังสือและแบบสอบถามไปทางไปรษณีย์ ถึงผู้บัญชาการเรือนจำและผู้อำนวยการทัณฑสถานทั่วประเทศ จำนวน 136 แห่ง เพื่อแจ้งให้ ทานทราบและขออนุญาตส่งแบบสอบถามเข้าไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรดังกล่าว

3. เมื่อได้จัดส่งแบบสอบถามไปแล้ว ผู้ศึกษาจะเปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ที่เป็นกลุ่มประชากรเป้าหมายได้ใช้ดุลยพินิจ และความคิดเห็นอย่างอิสระในการตอบ โดยใช้เวลาประมาณ 3-4 สัปดาห์ และขอให้ผู้ตอบส่งกลับคืนมาภายในระยะเวลาที่กำหนด

4. เมื่อครบระยะเวลาที่กำหนด และเจ้าหน้าที่ทำการตอบแบบสอบถามแล้วได้ส่งกลับคืนมา ผู้ศึกษาก็จะเก็บรวบรวมแบบสอบถามให้ครบตามจำนวนที่กำหนด แต่ถ้ายังได้ไม่ครบก็จะใช้ วิธีติดตามทวงถามทางโทรศัพท์ สำหรับผู้ที่ยังไม่ได้ส่งแบบสอบถามกลับมา เพื่อให้ได้แบบสอบถามครบตามจำนวน โดยจะใช้เวลาในการทวงถามหลังจากครบกำหนดอีกประมาณ 2 สัปดาห์

5. เมื่อได้แบบสอบถามครบถ้วนแล้ว ก็ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลในแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปทำการวิเคราะห์ประมวลผลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. รวบรวมแบบสอบถามจากการตอบของกลุ่มประชากรเป้าหมายมาแล้ว ผู้ศึกษาจะทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นจะทำการกำหนดหมายเลขประจำแบบสอบถามเพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

2. สร้างคู่มือลงรหัสแบบสอบถาม และทำการลงรหัสแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

3. นำรหัสที่ได้ไปบันทึกข้อมูลลงในเครื่องคอมพิวเตอร์แล้ววิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS/PC+

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกสถิติที่เหมาะสมกับระดับการวัด และประเภทของตัวแปร ดังต่อไปนี้

1. ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ใช้สำหรับอธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้สูตร

$$\begin{aligned} \text{ค่าร้อยละ} &= \frac{\text{คะแนนคำตอบทั้งหมด} \times 100}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \\ P &= \frac{\sum f \times 100}{N} \end{aligned}$$

P แทน ค่าร้อยละ

f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นร้อยละ/จำนวนคำตอบ

N แทน จำนวนประชากรทั้งหมด

2. ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{N}$$

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

f แทน จำนวนความถี่ของคำตอบ

x แทน ค่าของน้ำหนักในแต่ละข้อ

N แทน จำนวนคำตอบทั้งหมด

3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้อธิบายปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum f(x-\bar{x})^2}{N-1}}$$

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

f แทน จำนวนความถี่ของคำตอบ

x แทน ค่าของน้ำหนักในแต่ละข้อ

N แทน จำนวนคำตอบทั้งหมด